

Τὴν παροῦσαν διήγησιν ἐβουλήθηκέ μου ἐμὲ τοῦ Ἄντζολου Σουμάκη τοῦ ποτὲ σινιὸρ Τζώρτζη ἀπὸ τὸ ἄνωθεν νησί τῆς Ζακύνθου νὰ τὴν βάλω εἰς θύμῃσιν, διὰ ποία ἀφορμὴ καὶ αἰτία ὁ λαὸς ὅλος τῆς χώρας τοῦ ἄνωθεν νησίου ἐσηκώθηκεν καταπάνου τοῦ Πριντζίπου τῆς καὶ τῶν ἀρχόντων τοὺς μὲ βουλή καὶ γνώμη νὰ κόψουν τοὺς ἄρχοντάς τους, καὶ εἰς ποῖον καιρὸν ἐσυνέβη ἢ ὑπόθεσις ἐτούτη.

Στὸν χρόνον τῶν χιλίων ἐξακοσίων εἴκοσι ὀκτῶ οἱ Ἀφρικοὶ τόποι, ἦγουν τῆς Μπαρμπαρίας, εὐρισκόμενοι νὰ ἔχουν πλησίον λαὸν κουρσάρων, οἱ ὅποιοι τόσον μὲ καράβια, ὡσὰν καὶ μὲ κάτεργα, ἔδωσαν μεγάλες ζημίαις ὁλωνῶν τῶν Χριστιανῶν, τόσον τοῦ Βασιλέως τῆς Σπάνιας, ὡσὰν Φράντζας, Βενετζιάνων καὶ πᾶσα ἄλλων Χριστιανῶν, ἦτον μέγαν θαῦμα εἰς τὰς ζημίας ὅπου ἔκαναν τόσον ἀπὸ πτωχότατοι, ὅπου ἦσαν, τώρα εὐρέθησαν ὅλοι πλούσιοι ἀπὸ τὰ περισσὰ κουρσεύματα ὅπου ἔκαναν τῶν Χριστιανῶν. Καὶ ἡ αἰτία ἦτον ὅπου τὸ ἔθνος ἐτούτο τῶν κουρσάρων ἐπλήθυναν, ὅτι ὁ Ρήγας τῆς Σπάνιας διὰ νὰ διώξη ἀπὸ τοὺς τόπους τοῦ ἐβδομήντα χιλιάδες λαὸν καὶ πλέον ἀπὸ τοὺς Γρανατσέρους, ἐτότε ἐπλήθυναν τὴν Ἀφρικὴν καὶ ἕτεροι τόπους τῆς Τουρκίας. Οἱ ὅποιοι Γρανατινοὶ διὰ νὰ συμπλησιάσουν μὲ τὴν Μπαρμπαριὰν ἔπιασαν τὴν πίστην τοῦ Μουαμέτη καὶ ἐκάνανε Τούρκικα εἰς τὸ κρυφόν. Ὅμως ὁ Βασιλεὺς μετὰ καιρὸν ξανοίγοντάς τους ὅλους τοὺς ἐδίωξε ἀπὸ τοὺς τόπους ἄνδρες καὶ γυναικόπαιδα. Πολλοὶ λέγουν πὼς ἐδίωξε ἑκατὸν πενήντα χιλιάδες ψυχὰς καὶ ἄλλοι λέγουν ἑννεήντα. Καὶ ἄφησαν τὰ καλὰ τους καὶ ἐσκορπιστήκανε εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἐπῆγαν εἰς τὰ μέρη καὶ χώρες τοῦ Τουρκῶν, ὡς εἶπα. Ἀμὴ τὸ πλέον μέρος ἐκατοίκησε εἰς τὰς χώρας καὶ τόπους τῆς Μπαρμπαρίας, ἦγουν τῆς Ἀφρικῆς, καὶ ὡσὰν ὅπου ἦσαν ἄνθρωποι τεχνημένοι εἰς σὲ πολλὰς ἐπιστήμας, ἐπλήθυναν καὶ ἠύξηναν ὅλες ἐκεῖνες οἱ χώρες ἀπὸ πᾶσα τέχνην καὶ ἀξίας ἀρκετές, ὅπου πρωτότερα δὲν τὰς εἶχαν. Ἦσαν καὶ καλοὶ μαστόροι τῶν καρναβίων καὶ κατέργων, ἀπὸ τὰ ὅποια ἔκαμαν πλήθια ἀπὸ αὐτά, καὶ ἔδωσαν περισσείας ζημίας, ὡς εἶπα, καὶ εἰς ὅλα τὰ ἔθνη τῶν Χριστιανῶν, τόσον τῆς γῆς, ὡσὰν καὶ τοῦ πελάγου. Καὶ ἐκεῖ ὅπου πρῶτα ἀρμάτωναν ἕξι ἐπτὰ κάτεργα μόνον, τώρα ἀρματώνουν εἰς ὅλην τὴν Ἀφρικὴν εἴκοσι δύο μεγάλα καὶ ἀνδρειωμένα κάτεργα.

Εἰς τὸν καιρὸν ἐτούτον εἶχαν βέβαια γνώμην οἱ αὐτοὶ κουρσάροι τῆς Ἀφρικῆς ὅτι νὰ κτυπήσουνε μὲ τὴν ἀρμάδα τους καὶ τὸ νησί τῆς Ζακύνθου, ὡς εἶχαμε τὰ μαντάτα συχνὰ ἀπὸ πολλοὺς τόπους. Διὰ τὸ ὅποιον πρᾶγμα ἐβάλλθη ὁ λαὸς τῆς χώρας εἰς ὀρδινία ἀπὸ τὸν ἀφέντη τὸν γκενεράλε τὸν Πόντε, ὅπου

εις τὸν καιρὸν ἐκεῖνον εὐρισκότουν εἰς τὴν Ζάκυνθο, στελμένος ἀπὸ τὴν γαλινοτάτη αὐθεντία τῆς Βενετίας, διὰ νὰ κρίνη ἐκεῖνον τὸν λαὸν εἰς τὰ παραπονήματά του, διότι εἰς καιρὸν ὅπου ἤθελαν ἔλθει οἱ ἐχθροὶ νὰ εἴμεσθε ἔτοιμοι νὰ τοὺς δώσουμε πρόσωπο καὶ νὰ τοὺς πολεμήσουμε ὡς πρέπει.

Τοιμάσας διὰ τὴν ἀφορμὴν ἐτούτην δεκατέσσαρους καπεταναίους εἰς ὅλον τὸν λαὸν τῆς χώρας, ἤγουν εἰς πᾶσαν ἐνορίαν ἕναν, διότι νὰ εἶναι ἔτοιμοι κάθε καιρὸν ὅπου νὰ ἔλθουν οἱ ἐχθροὶ νὰ συμμαζωχθοῦν μὲ τάξιν ὁ πᾶσα ἕνας εἰς τὸν καπετάνιον του, καὶ ὁ κάθε καπετάνιος νὰ συντρέχη μὲ ὅλην τὴν συντροφίαν νὰ βρίσκη τὸν κυβερναδόρον τοῦ νησιοῦ, διὰ νὰ λαβαίνει ὀρδινία εἰς σὲ ποῖον τόπον ἔχει νὰ ὑπάγη διὰ νὰ φυλάξῃ τὴν χώραν καὶ νὰ ἐναντιωθῇ τῶν ἐχθρῶν, ὡς κυβερνήτης τοῦ πολέμου, μὲ ὑπόσχεσιν ὅτι κάθε βράδυ νὰ κρατοῦνε φύλαξιν δύο καπεταναῖοι ὅλον τὸν καιρὸν τοῦ καλοκαιρίου, ὅπου ἦτον ὁ φόβος·

Ντίνος Κονόμος (επιμ.), *Ζακυνθινά Χρονικά, 1485-1953*, χ.ε.ο., Αθήνα 1970, σ. 27-59, 163-170.